

نجمن علمی ایران

انجمن علمی فرش ایران
شماره ۱۲- خرداد ۱۳۸۵

● با هم اندیشی هنر فرش

ضرورت کسترش پژوهش

فرش بازتابی از عرش

● دومین همایش دانشجویان

و دانش آموختگان فرش

● چهارمین نمایشگاه

فرش دستباف کیش

● سخن سردبیر

بر این باوریم که هر تلاش و کوشش اگر به محک نقد در نیاید، توان تعالی و پیشرفت آن کاستی می پذیرد و تقادست پرتوان "نقد" است که پیشین یاری رسانی هر مجموعه ای در دستیابی به هدفها می شود. پس نقد و نظر شما را بر انجمن علمی فرش ایران و خبرنامه این انجمن در انتظاریم.

بر این باوریم که اگر ما دستی از دور بر اتش همایشها، نمایشگاهها و جشنواره های فرش کشور داریم، شما خود را دل این پر نامه ها در شهر و دیار خود هستید و بپر از ما من توانید به گزارش این رخدادها و تحلیل و بررسی شفتها و قوتها و دستاوردهای آنها پوشیدید. پس گزارشها و تحلیلها بیان را در انتظاریم.

بر این باوریم که در سیاستگذاریها و تصمیم گیریهای کلان باید دیدی کلان داشت اما این کلی تکری باید بر پایه اطلاعات و شناختهای جزئی باشد و فراهم آوردن این

جزئیات، جز به مدد تک تک دلیستگان فرش دستباف در جای جای این دیار پهناور ممکن نیست. این شما هستید که می توانید با تکلفی دقیق و موشکافانه به فرش منطقه خود، شیوه های تولید و بافت آن، چگونگی آموزش این هنر و حرفة، مشکلات تولید

کشندگان و ... پاری رسانی تصمیم گیرندگان پاشید. پس باز هم منتظریم.

در شماره ای که پیش رو دارید، ضمن سپاس از ارتباط خوب و موثر شما با این

خبرنامه، در پیش «با خوانندگان» به ذکر پاره ای از حرفه ای مکتب شما که در

ماهیات گذشته برایمان ارسال داشته اید و تلاکتون مجالی برای عرضه نیافتید پسندیده می کنیم و به پاری حق در شماره های آتی پیش از پیش با شما همراه می شویم.

پاهم اندیشی هنر فرش

چندی پیش تختستین هم اندیشه هنر فرش
به همت فرهنگستان هنر و با همکاری انجمن
علمی فرش ایران و دانشگاه کاشان در این
دانشگاه پرکزار شد که در آن جمعی از
هنرمندان، استادان و دانشجویان فرش حضور
باشند.

با توجه به لزوم ثبت و ارایه مباحث مطرح شده در این هم اندیشی و دیگر هدایشها و نشستهای مرتبط با فرش دستیاف. برآئیم تا در هر شماره از خبرنامه در حد قوان و کنجایش صفحات موروی کذرا براین مباحث داشته باشیم. از همین رو در این شماره چکیده پرخی از مطالب ارایه شده در نشستین هم اندیشی هنر فرش را در بین می خواهیم:

ضرورت
گسترش
یژوهش

• خلیل درودی

فریض دستیاب ایران قرن هاست که غنای فرهنگ
و ذوق هنری اقوام ایرانی را با خود به دور
دست تربیت خانه های عالم پرده است و از این
طریق درجه ای برای آشنایی و شیوه نگاه مردمان
آن سامان نسبت به تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران
زمین گشوده است.

طرح، نقل و رونگ آمیزی فرش دستگاف ایران،
شاخص ترین وجه امتیاز آن نسبت به تولیدات
مشهله از دیگر کشورهاست.

تنوع و غذای طرح و نقش و رنگ آمیزی فرش
دستباف ایران، ریشه در پیوستگی آن با زخایر
و گنجینه های فرهنگی - هنری القام مختلف
ساکن در ایران زمین دارد. هر ایل (حتی هر
تیره و طایفه از یک ایل)، هر منطقه کوچک
چهارچوبی (حتی هر دهستان و آبادی از یک
منطقه) در فرش های دستباف خود ماهرانه
چنان طرح می اندارد و نقش می نمد و رنگ ها
را با هم آمیزش می دهد که گویی نیت و العنی
اش از گرمه بر تار و پود، ته قولید یک قطعه زیر
انداز، بلکه خلق یک اثر هنری بوده است، تا آن
را همهون سقیری ماندگار از پلنگی قوم خود
به اطراف، اکنون عالم، و آنه کند.

شهرت و آوازه استادی و مهارت فرش یافلان ایران تایه آنچه رقته است که فرمانروایان پر

قرت کشورهای همگوار، بعضی چون شاهان ملول تبار شبه قاره هند، آئین را با تکریم و احترام به پایتخت خود دعوت می‌کردند و برخی دیگر همچون سلاطین ترک تبار عثمانی در پیازگشت از لشکر کشی به شمال غرب ایران، دسته دسته از لین هنرمندان را با خود به غنیمت می‌بردند.

این هنرمندان حتی در غربت هم خواستار بالاندگی فرهنگ ایرانی بودند و در دستابافته هایشان، رگه های شلخنس و قوی از غنای هنر فرش باقی ایران به پادگار گذاشتند که امروز همهون سندی غیر قابل انکار از سایقه دیرین و امثال هنر فرش باقی ایران در مقابل بعضی از اعماق دیگران قد علم نکنند.

افسوس که در مقابل هیاهوی تبلیغاتی دیگران و در مقایسه با حجم سرمایه گذاری ها و حمایت هایی که برای گسترش تحقیق در پل فرششبانی در کشورهای راقی انجام می شود، در مهد فرششانی، پژوهش در این زمینه غیربین افتاده است. انکار که ضرورتی احساس نمی شود و یا امر آن به عینه دیگرانی محول شده است که از سر اشتیاق و یا وظیفه، سال هاست که هر راه خانه تحقیق درباره فرش دستیاف ایران را وشن نگاه می دارند.

اکتوبر فروضی توجه و گسترش تحقیق در زمینه فرض دستیاب ایرانی و وجود فرهنگی، هنری، اقتصادی، اجتماعی... کن ضرورت و اهمیتی بیشتر از گذشته دارد. زیرا به ویژه از دو دهه اخیر، فرض دستیاب ایران از جند جهت در معرفت مطالعه و ارزیگانه است.

اول این که بین فرشاباقان و سایر دیوین فرشاباقی در ایران فاصله افتاده است و بیم آن من رود که این فاصله در صورت عدم اقدام جدی روزبه روز وسیع قر شود.

تحولات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی چند دهه اخیر در ایران از رونق اقتصادی کاتائب ناشی از افزایش قیمت صادراتی نفت گرفته تا جمک تحملی، چند بارگی و سنتکای اجباری ایلات، روند شتاب دار مهاجرت از روستا به شهر و ... در ایجاد و گسترش این فاصله، نکات جسمگردان شده است.

در اثر ایجاد و گسترش این فاصله، بعضی از طرح‌ها و نقش‌های اصلی فرش ایران فراموش شده‌اند و استادی و مهارت هنرمندان فرش‌باف تقدیمی در زمینه‌های طراحی، رنگ‌آمیزی، بالات و... به همراه ثامشان از پادها رفته‌اند. نسبت دوم به فرشباقی ایران از ناحیه افراد سودجو یا ناگله و سازمان‌های وارد می‌شود که بدون مطالعه و ملاحظه جوانب امن، فرشباقی یک منطقه را در منطقه دیگر رواج می‌دهند و با این عمل، بفرایقیان فرشباقی کشتو را به هم می‌ریزند.

فرش: بازتابی از عوش

• حسن بن الخاري

نتقوش حیرت انگیز فرش گرچه به چشم ما مکبر است و همین تکرار سبب غفلت ما از لطافت و عمق معنای فرش ایران است. به گونه‌ایی رمزآفرین سرشار از ناگفته‌ها و رازهایی است که سبب می‌شود در آروپا کسانی باشند که وقتی برای اولین بار فرش ایران را می‌بینند، بر روی آن با تمنی گلارند و در حیثیت راز و رمزهای نهانی آن هستند. پس بر ما لازم است که از دنیای معنوی پشت این طرح ها بزرده برداریم و وجود عمق هنری و معنوی آن را مطالعه و لرائه کنیم. معنای لفظی لغوی فرش بسط یادن و گستراندن است.

در لسان قرآن و حکمت فلسفی، این گسترانیدن صفت ذاتی زمین هم هست. بنابراین اگر فرش را معدل زمین بدانیم، این سوال مطرح می شود که سنت کرایان در کالید شکافی سنت به چه نسبتی رسیده اند؟ آیا نقوش فرش صرفآ یک همان تزئینی است یا مجرایی برای جهان بینی و اعقولات ماست؟ یا مشخص شدن نسبت فرش با زمین، انسان سنتی همان نگاهی که به طبیعت دارد در مورد فرش به کار می برد. باز تولید پیشنهاد شده در طرح ها، لایق‌ترانی بودن خطوط و عالم معناه شعر است و نه نوق، بلکه یک جهان برهاستی پشت آن است. تکاه انسان سنتی به فرش از جنس نگاه او به طبیعت است به همین تعلیل آنچه در طبیعت است در فرش تیز مشاهده می شود. انسان سنتی طبیعت را عالم ماده و دنیا می داند. از آینه عالم روح می دارد. از دید

فراموشی سپارد. در طی سالیان متعددی ناامنی و قتل و اشوب و تجاوز و غارتگری پسواری از فرش های نفیس به تاراج رفته بود و من رفت. دنیا که په مرور با فرش ایران آشنا شده بود، اکنون با درک ارزش والای هنری و در تلاش برای دریافت راز و رمز نهفته در آن، طلب و خواهان سرسختی بود. از همان هنگام است که جهانیان نام ایران را همراه فرش آن به زبان می آوردند. ایران و ایرانی صاحب والاگرین درجه هنری و صناعی در این رشتہ شده بود و هنرمند نقاش، بار دیگر فرصتی یافته بود که مرغ خیال را به پرواز در آورد و همچون نیکان خود هنری از مجموعه هنرهای خط، نقاشی، صورتگری و تذهیب، معرق و خاتم و ... را با سلیقه، ذوق، تلقک، تجسم و خلاقیت، عینیت بیخشش. هنری که همچنان مخصوص خصوصیات برانگیختگی از ذهن انسان، دستی، صنعتی، مصرفی و تحکیم بخش پایه های اقتصادی خانواده های ایرانی شود. طبیعی است هنری که از مجموعه هنرهای یک قوم جان گرفته باشد من تواند نعمته کاملی از فرهنگ و هویت قومی و ملی یافتد و مشخص ترین هدف برای دشمنان هویت انسان ها.

حضور بیگانگان

دوره قاجار هرچند ناطه عطفی در حرکت پویای هنر نقاشی و طراحی قالی بود اما به دلیل ضعف و زیوتن حکومت وقت و از سوی دیگر پایه اوج رسیدن زیاده مکتبی و غارتگری دولتها استعمارگر، دوره ای سخت برای این هنر و صفت محضوب می شود. غفلت زدگانی در داخل مددسان استعمارگر خارجی در امحای هویت ملی و ریشه کن ساختن تهاجمی فرهنگی برای تاراج اقتصادی ملت ایران شدند و در این میان هنرمند ایرانی، این تنها پرچمدار عباره فرهنگی با هنگ و دنیان از داشته های خود محافظت می کرد و از هر فرضیتی برای ثبت هنر خود استفاده کرده و مهر هویت اقوام ایرانی را پر ساخته های دست هموطنان حک کرده و به جهانیان عرضه می نمود. هر چند این تولیدات ذیت بخش موزه ها و مجموعه های خصوصی و کاخ های همان استعمالگران می شد، اما این تنها راه معکن برای حفظ و ثبوت حقایق این مذکوها و دست ها و این فرهنگ بود. با همه این تلاشها هنر و صنعت قالیابانی ایران از دست اندزاری و چاپول و سیاستهای ویرانگر استعمارگران در آمان نماند. غارتگران خوب می دانستند که برای استعمال فرهنگی و اقتصادی و سیاسی باید از ناطه ای شروع کرد که اکثربت مردم قانع و خاموش و سازنده در آنجا واقع شده اند. و چه جایی بهتر از کارگاه های تاریک و نمور قالیابانی؟ نفوذ افراز شد، زیگرهای کاسته، شرق زمین، شرکت شرق، عطیه و صدھا شرکت کوچک و بزرگ- همه چند ملیتی - که هر یک با وجود

حکمای ملی، زمین آینه آسمان است. ماده، آینه معنا است، عالم فرش نیز آینه ای است از عالم عرض.

چرخ با این دختران نفر و خوش زیباستی

صورتی در زیردارد آنچه در بالاست صورتی هر چه از زیبایی و تناسب در عالم است به تمامی شره حسن و جمال عالم بالاست. پس صورت زیبا شافتی است، از عجائب آن عالم. فرش نیز آینه عرض است. بنظر این وقتی که فرش می باقی باید جلوه و جمالی از اصل آن عالم زیبایی را داشته باشی، زمانی که به حاشیه فرش می رسی، در می یابی که این چارچوب همچون حصاری که در پیش است، مرزهای عالم جمال و حقیقت را از یکیگر جدا می کند انسان سنتی با نگاه به طبیعت که انعکاس از عالم بالا است، سعی می کند از عالم معنا فرش پیازد. این عربی، معنی لغوی طبیعت را شکل داده، تصویرگری و خلق صور می داند. اگر کلمه طبیعت را با مفهومی که این عربی از خیال تعریف کرده است کنار هم قرار دهیم، به این نتیجه می رسیم که عالم و زمین تصاویری است که در ذهن خدا جای گرفته، نسبت زمین و آسمان سبب می شود هنرمند بر اساس ماده، عالم معنای را در این نقش جلوه گر سازد. ذهن آدمی هرگز بسته نمی شود و به انتبا نمی رسد. هر خط آغازی برای کمکشانی دیگر است. چرا نقش سنتی ما لایتنهای است و ما عین کل را نداریم بلکه یک تصویر انتزاعی ترسیم می کنیم؟ زیرا در غیر این صورت از طبیعت تقلید کرده ایم. هنرمند در اینجا از عالم ماده قابل است. به آن سوی عالم ماده نظر دارد، برای همین است که در فرش به جلوه گری عرض می پردازد. فرش در فرهنگ ما بازتاب عرض است.

فرش زیباست

مروری بر سرگذشت طراحی و نقاشی قالی و راهکارهای رفع مشکلات

● صمد قیامی

در شماره پیشین شیرنامه، نیمه نخست مقاله حاضر که به بررسی حضور و حیات زیبایی در فرش می پرداخت به جانب رسید و نویسنده در آن با اشاره به پیدایش هنر - صنعت فرش باقی، حضور زیبایی را از بدو پیدایش، عجین شده با آن دانست. در این شماره بخش دوم و پایانی این مقاله در پی می آید:

هر روز زیبایتر و کاملتر

توجه شاهان صفوی به هنر طراحی و باقی فرش و استفاده از نقاشیان بنام جهت تهیه قالیابی نفیس برای کاخهای خود موجب رونق این هنر شد تا جاییکه امروزه قالی های تولیدی آن صصر همچنان به رقیب و زینت بخش موزه های بزرگ و مجموعه های جهانی است. افسوس که دوران این آفرینش ها و عنلت چندان طولانی نبود. درینکه این دوره به زوری به سرامد و اشوب چنگ های مذاوم حاکم بر کشور سدی عظیم و مائی بزرگ در پرایر پویایی این حرکت هنری ایجاد کرد. فتنه و اشوب اجزای فعالیت گسترده را نمی داد. اما ایرانی، هنر آموخته از اسلام خود را فراموش نکرد. در قالب نظم و نظام تدوین شده توسط گذشتگان، پا تلاشی جدی اما به دور از چشم اجنبی، آفرینش هنری را تاوان یافشید و حفظ کرد تا بار دیگر در دوره قاجار فرست آن را یافته که هر آنچه در سینه دارد به میان آرد و سفره دل باز کند و غم را که سالما از عدم امکان عرضه هنر خود در دل داشت، به

علل تنزيل

۱۰. اعمال نفوذ فرهنگ های غیربومی
  ۹. نفوذ و اعمال سلیقه افراد غیرمتخصص و سودجوی
  ۸. مشارکش و تولید اینده از یک طرح و رنگ در چند دهه اخیر
  ۷. عدم دسترسی عموم به طراحان زیده و ورزیده
  ۶. چلب و تکثیر نقشه توسط برخی متایع و کمی کاری و فتوکوپی
  ۵. عدم وجود مرکزی جهت کنترل طرح و نقشه قالی
  ۴. رفایت همسایکان و روکود تجارت فرش
  ۳. عدم تقاضا برای طرح های جدید
  ۲. چای خوشحالی است که به تازگی کامبیانی برای مملوکت از این تنزل برداشته شده و انجمن علمی فرش، مرکز تحقیقات فرش - میهن فرش - سازمان ملی فرش و انجمن دوستداران فرش یا چنین هدفی تشكیل و همین در حال حاضر در شهر تبریز - مرکز و خاستگاه عده فرش ایران - انجمن طراحان و نقاشان قالی آذربایجان با حضور بیش از یکصد و پنجاه ثغیر از طراحان یا هدف اشاعه و ترویج و حفظ طرح های اصیل آذربایجان و آموزش و کنترل و انتفاع کیفی طرح و رنگ و حفظ حق و حقوق طراح تشكیل شده و کمیته های تخصصی آن فعال شده و موقق به تشكیل اولین دوره کلاس های آموزشی شده است.

اما آیا کافیست؟ آیا پهلوی نیست در کنار انجام
فعالیت برای بیرون گفتن طرح و رنگ و مواد و
پالق فرش های تجاری و تبلیغ مناسب در سطح
دینی، با ایجاد مجتمع هایی در مراکز فرش اقدام
به آفرینش اثاث هنری در حد کارهای موزه ای و
مجموعه ای شود و هنرمندان بتوانند همکام با
کارهای روزمره هنری خود زیر چتر حمایت
ملدی و معنوی دولت و با امید ماندگاری و جهانی
شدن از این شان فعالیت کنند.

البته این کار مقدور نخواهد بود مگر آنکه با تشکیل چنان مجتمع هایی، اثاث هنری نخبه توسط کارشناسان فنی شناسانی و یا تأمین هزینه و حمایت مادی و معنوی از صاحب اثر اقدام به تولید و در پایان ضمن معرفی به عموم توسط مؤوز یا یکی از مراکز دولتی خردباری و ماندگار شود. شاید بدینوسیله اثاث زیبای دیگری به مجموعه زیبایی های هنری کشور افزوده شود.

از این هنر و صنعت ملى برخاسته اند و در آنچه نجات آن هستند و تلاش پيکير آنان باعث شده که مسوولين کشور نيز متوجه امر شوند و در سالی قعالیت علاقمندان این هنر و صنعت متولی آن نيز معین شود، هنرور به دنبال مطلب

حہ مائد کم دی

می دانیم که اکثر طراحان ما امکان مالی تدارند و باید حمایت شوند ، اما مرجعی برای حمایت سراغ نداریم بجز تجار و گردشگران چون خود تولید ، طراح و تویلید کننده اجیلار با احتیاط کام برمی دارند و ناچار تن به خواسته سود چربیان من دهد و در واقع همچنان اسیر دست بیرون اخواران استعمال را باشند می دهد مانند و تن به به اصطلاح نوازوری ها من دهد زیبایی ها را از دیدگاه تجارت من نگرد و سودجوشی جای اعتلای هنری را بد من کند که نوازوری آنهاست من نکند و گاه در این پیشه حفظ اصلات به تکرار کار گذشت - تگان همت من گمگرد و اینچاست که هنر پویای طراحی و نقاشی قالی ایرانی به شام اصلات ، سنتی من شود و وقتی سنتی شد ، چون سنت ها اصول ثابت شده ای در فرهنگ ما هستند ، به ناچار حل استثناء بنام کند

با متدلی شدن مکتب یا سبک تلفیق در خلق اثار هنری، جهشی تازه در طراحی و نقاشی قالی آغاز شده که ادامه آین راه و گذشتگی نتوسط استادان خبره پا یافت تعلیم بزرگ در آین رشته هنری خواهد شد و بر عکس چنانچه آموزش و گذشتگی در کار تراشید و افزایی ناشناختا یا مبتدی اقدام به آین کار نموده و ناگاهانه با تنظیم و ادغام به جای تلفیق و استفاده از رنگها نامناسب نه تنها کاری زیبا از آن تحفه اند داد بلکه به احتمال زیاد طرحهای ارایه خواهد شد به دور از اصول عدو نقاشی قالی و نزاکیا و آن این رو باید هترمند طراح و نقاش قالی با اکاهمی از مکتب ها و سبک های هنری دنیا و فرهنگ قومی و ملی و مناطق چهارپایی و اصول و سبک های طراحی و نقاشی و رنگ یعنی قالی و شناخت و اطلاع از دیگر هنرها با رعایت اصول زیبا شناختی و ظرافت، قدم در آین راه گذاشته و با پروژه طرح تلفیقی متصور در ذهن خود و رعایت جنبه های معنوی و انسانی نقشی بیانگریند زیبا و دلخیزی که مرزی نشستاده و چنانی شود و عظمت گذشته را احیا کند و آین ممکن نیست مگر آنکه نخست علل تنزل طراحی و نقاشی قالی و در نهایت رکود بازار فروش را دریابیم.

سودجوئی و زیاده هایلی، به نوعی در تقسیم این فریبایی به تواافق رسیده بودند، هر یک با سرمایه‌ای اندک در اندیشه سود بیشتر و برای تقدیر فرهنگی، سعی در اعمال سلیقه داشتند. امروزه درست همان روش را در کشورهای همسایه ایران اعمال می‌کنند و این یار با استفاده از تبریزی انسانی ارزان قیمت همسایگان، به حنگ هنر و صنعت قالی، ایران آمدند اند.

شناخت فرش ایران و علاقه غربیان موجب رونق هر چه بیشتر بازار و سرافرازی سود بیشتر شد و امکان و فرستاد مناسبی برای اعمال تقدیر هنری و تخریب آن به دست استعمارگران داد تا آنچه که با وجود فرهنگ غنی و طراحتان و تفاسیل چیزهای دست ایرانی که موجبات معرفتی و جهانی شدن این هنر را فراهم کرده بودند، اقدام به استفاده از طرح ها و طراحان اروپایی کردند و به مرور با تدبیر طرح های باب صادرات و گل فرنگ و گویلن و استفاده از رنگ های باب امبل اروپا و آمریکاییان آمد بر سر فرش ایران آنچه که نعم برایست می آمد.

- طرح باب مول اروپا و اروپائی، و نگ سرده و میں رعک شیمیائی و پشم کارخانه ای و دیاغی شده و در تهییت بین علاقه‌کن و میں مقنار پنداشتن و مظیر تمورین این هنر و صنعت، هدیه ای بود که استعمالگران به ماداند و مانیز در پذیریش آن گوئی سبکت لازم ریودیدم و در تهییت نقاشی و رنگ و پافت و قالی ایران را تابع خواست کسانی کردیدم که هرگز علاوه ای به هنر ما نداشتند و سوی جو در من حضور

رکود اقتصادی ناشی از جنگ دوم جهانی باعث شد که اقلایان دست از سر فرش برداشته و به ظاهر کشل رفتند. به ظاهر من کوچیم به دلیل آنکه همین امروز نیز از دور مستقیم بر اتش دارند و با وجود آن که جمعی، در ایران به حمامت

سوزن دوری شده، جا قراتی، نمکان، تنگ شتر و ... به نمایش در آمدند بود.
بخش دیگر نمایشگاه مربوط به طرحهای احیای قالي روستایی - هشایری بود.

از حرف تا عمل

راضیه نظریت برای ما از دلتفکی های خود نسبت به آنچه بر فرش رفته است و می رود گفته و با مدد گرفتن از تعبیری از تاریخ ایرانی (نویسنده) نوشته است: "فرش مظیر مسبری ماست، مسبری ملتی که هر یک سلیمان نمی شود و هر گز به بد رسانی دهد، فرش فقط زیبایی نیست، فلسفه مقاومت خاموش و چند هزار ساله یک ملت است همه را زمزمه ای ملایم که خاموشی را تعریف می کند".

او با بیان کلایه ها و در دمندی ها خواسته است تا همه معتقدان به این هنر - سمعت دیرین دست در دست هم به نجات آن و رفع مشکلات همت گمارند. او از حرفهایی به عمل نرسیده و تا تمام همچون بیمه قالیبالان، بیمه طراحان، ارایه وام به تولید گفتگان فرش، مستمرد اندک یافتدگان، اشتغال دانش آموختگان رشته فرش و ... سخن گفته است و از اینکه هنوز پس از گذشت حداقل یک دهه از راه اندیزی رشته فرش، هنوز مردم جامعه با چندین رشته ای بیگانه اند و از شنیدن نام آن متوجه می شوند.

نظریت اظهار امیدواری کرده تا انجمن علمی فرش پتوان چونان تشکی صمیمه نهاد، در میان فرش را گردیدم آورده تا به یاری هم، فکری برای دستهای تاول زده، چشمان کم سو شده، خس بیکاری دانش آموختگان فرش و پاری رساندن به هنرمندان این عرصه و ... کرده و فرش باز هم به پله های بالای پیشرفت برسد.

با فندکان حمایت می خواهند

اکبر آذریابیانی از نمایشگاه فرش دستیاف سال گذشته اصفهان، قصه بدر غصه تولید گفتگان فرش دستیاف کشور را در قالب در نامه ای نگاشته است. او از نبود متولی مقتدر برای ساماندهی فرش دستیاف گلایه کرده و می نویسد: "شاید هم متولیان با آنکه از ابعاد فلجه، حاضر به قبول مسؤولیت و یا به علت عدم تکافوی امکانات حاضر به حل محضلات آن نیستند" و تأکید می کند: "اگر تدبیری برای بروز رفت از این وضعیت اندیشه نشود، یا اضمحلال این هنر- صنعت پر اشتغال، لشکر بیکاران آن همانند سپلی بنیان کن به راه خواهد افتاد".

در زمینه کشاورزی و دامداری بخش عمده ای از درآمد خود را از فرشتگی تأمین می کنند... وارد کوچه های روستا که می شون زنانش را می بینم که هنوز امید را در زیبایی لباسی سنتی رنگینشان نشانم می دهن.

او با افسوسی از مجبور بودن نقش قالی قراجه می نویسد: "وارد منزلی می شوم یا یک روستایی هشتاد و پنج ساله که از هفت سالگی گره بزرگه فرش زده است و اینکونه نقش قراجه را نگذاشته است. او هفتاد و هفت سال است که می باشد و تنها نقش قراجه را بر فرش حک می کند. با خود می اندیشم که پس از رفتن او نقش قراجه هم خواهد رفت".

الماس اظهار امیدواری کرده است که با توجه و همت مسوولان، تصویری که سیسیل ادوواردز چند دهه پیش از این روستا دیده بود دوباره زیست با نشاط خود را بازیابد.

خبرهایی از اردکان

لیلی عبدی از خبرنگاران بد تلاشی است که هر از کلیه اخبار دانشکده فرش اردکان را برای ما می فرستد. گزیده ای از برخی اخبار ارسالی عبدی را با هم می خوانیم:

نمایشگاه کلیم

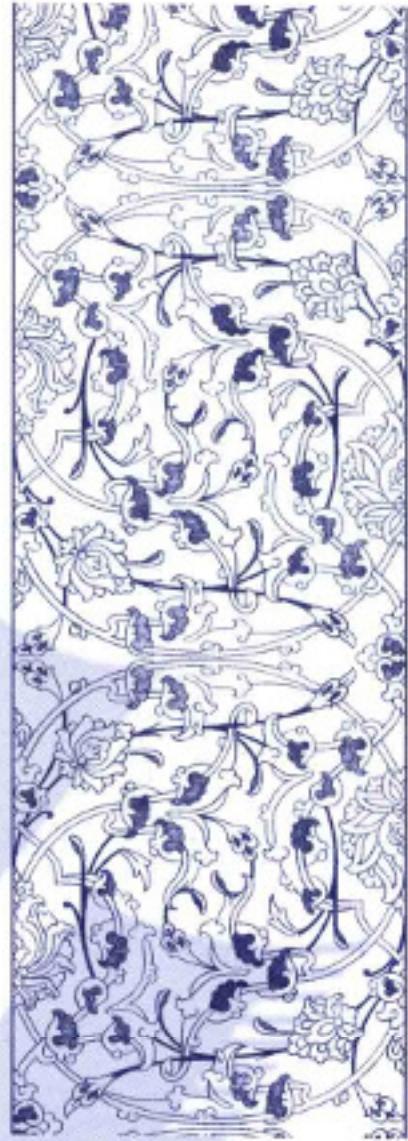
به همت یاسر امین محیوب (دانشجوی رشته فرش اردکان) حدود ۵۰ قطعه از دستبافت های چون کلیم، خورجین، نمکان، اورنگ و قالی به نمایش در آمد. در میان این دستبافتها که از ۲۰ تا ۱۱۰ سال قدمت داشتند، کلیم های از لری خرم آباد، کلیم های افشار زنجان، اورنگهای شاهسونهای شمال غرب و خلخال، خورجین های کرمان و خورجینهای از بلوجها دیدند بود. در این نمایشگاه ملایمی کلیم این دانشجو نیز به چشم می خورد.

روانشناسی رنگ

طرح، رنگ و همراهگان این دو اصلی ترین مقوله زیبایی فرش ایران است و همین موضوع، محور سخنرانی ترتیب یافته در دانشکده فرش اردکان بود.

در این نشست، مباحث مقدماتی در زمینه روان شناسی رنگ، پیشینه و تاریخ رنگ و احساسات علم و مشترک و احساس خاص، تاثیرات رنگ بر کنشها و واکنشهای انسان، معناهای خاص رنگ است و از سرسیزی آن پاک کرده فاصله نیستند. نمایشگاه دستبافت های عشاپری فارس و طراحی قالی

در این نمایشگاه که به همت مجتبی توکلی (دانشجوی رشته فرش) و با ایجاد فضایی که تداعی کننده حال و هوای زندگی عشاپری بود بر پا شده بود، نزدیک به ۴۰ قطعه از دستبافت های کهن عشاپری همچون کلیم، چنته، کیف

با خوانندگان

کاش قراجه بیاند

رقیه الماسی (کارشناس فرش میراث فرهنگی و گردشگری آذربایجان غربی) گزارش از سفر خود به روستای قراجه تبریز را نوشته است. روستایی که امروز با عکسی که سیسیل ادوواردز در سال ۱۹۴۸ در کتاب قالی ایران از آن ارایه کرده است و از سرسیزی آن پاک کرده فاصله نیستند.

الماسی در گزارش خود می نویسد: "کوچه های بد چیز و خلاکی، دیوارهای ناقص و کلی و گرد و غباری که با هر قدم بر قضا کوچه هاستگاهی می کرد، انسان را به این اندیشه و من داشتم که تا چه اندازه ساکنان این روستا شکنیا و بر دیوارهای اینچه نبینیم قرن بیست و یکم را سهندی می کنند... ساکنان این روستا افزون بر فعالیت

عرضه تجربه

این نک قرخ که داشت آموخته رشته فرش است از حکایت مکرر بی مهربانی نوشته است که نسبت به تولید فرش منغوب و با کیفیت صورت می پذیرد و از ناملایماتی گفته است که در این راه فراوان است.

او با ذکر تجربه خود در این عرصه خواسته است تا مجالی فراهم آید تا تجربه ها و دانسته های کسانی که در گیر امر تبیه، تولید و عرضه فرش مستحب هستند در اختیار همه علاقمندان قرار گیرد.

أخبار

مذاکره با دفتر ISESCO در ایران

به درخواست ریس انجمن علمی فرش و با حضور اقبالیان دکتر آشوری، دکتر منظور و جویت سازیان (اعضای هیات مدیره انجمن) جلسه ای با اقبالیان دکتر عباس صدری (مدیر دفتر منطقه ای ایسکو) اسلامان امورشی، علمی و فرهنگی اسلامی در تهران و فرتوسی (معاون دفتر) در تاریخ ۱۴۰۶/۲/۲۲ به منظور بررسی راهکارهای تعامل و همکاری مقابله برگزارشد.

در این دیدار اینجا چیز سازیان به معرفی انجمن و تقدیر فعالیتی ای آن پرداخت و در ادامه دکتر صدری در زمینه شیوه های و امکان همکاری دفتر با انجمن مواردی را بیان نمود. همچنین اعضا حاضر درباره زمینه های قبل همکاری به بحث تبادل نظر پرداختند.

در پایان این نشست مقرور شد درخواست های انجمن در موارد کوتاکون تدوین و ارسال شود تا در صورت امکان از طریق کمیسیون ملی ISESCO در ایران به دفتر مرکزی این سازمان در مراکش چشم طی مراحل خود و حصول نتیجه اعلام شود.

حضور در نمایشگاه مطبوعات

به پایان روابط عمومی دانشکده کاشان و نظریه رسانه دانشگاه، فصلنامه «کلام» در سیزدهمین نمایشگاه مطبوعات در سال ۱۴۰۵/۲/۲۵ حضور یافت. این نمایشگاه که از ۱۴ تا ۲۲ فروردین ماه ۱۴۰۵ در محل نمایشگاهی این المپی شیراز با حضور ۴۵ نشریه فعال از سراسر کشور بر پا شده بود، فرست مختص بود تا دست اندکاران نشریات در ارتباط رو در رو با مخاطبان خود به بررسی ضعفها و قوای کار خود پرداخته و به ارتقای کیفی پیوینشند.

کلام (فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی فرش ایران) نیز با حضور در این عرصه مجال آنرا یافته تا در آغاز راه خود، کلستی هارا شناخته و کامیابی بعدی را شایسته تر بردارد.

بزرگداشت

استاد رسام عرب زاده

مراسم تکریم ایاده باد استاد رسام عرب زاده (پدر فرش نوین ایران) ۱۳۷۷ اردیبهشت در موزه این هنرمند خلاق برگزار شد.

سید ابوالفتح زیدی لطیفى ملقب به عرب زاده از پرجسته ترین چهره های ایندیع که معاصر در هنر فرشباشی، طرح و نقش ایران است که توآوریمای ارزش ای در زمینه طراحی و بافت داشته است.

او در سال ۱۳۴۸ با ایقت اثر انقلاب هنر به ثبت این توآوریها پرداخت و در سال ۱۳۷۷ مجموعه اثار خود را به ملت ایران هدیه کرد که این آثار در موزه ای به نام او به نمایش در آمدند است.

از قدیمی ترین آثار او شاهنامه فردوسی است که ۵۵ سال پیش باقت شده است و طراحی آن ۹ سال به طول نمایشیده است. در بافت این فرش ۶ میلیون گره و ۸۷۰ رنگ به کار رفته است.

بافت بزرگترین فرش جهان

به گزارش روابط عمومی شرکت سهامی فرش ایران بزرگترین فرش جهان توسط هنرمندان ایرانی باقت می شود.

این فرش با ۲۸۰ رنگ طبیعی و با وزن تقریبی ۴۷ تن، مساحتی برابر ۵۶۰۰ متر مربع خواهد داشت و ارزش آن ۳۰ میلیون در هم برآورده شده است.

ثائقون بیش از ۴۰ درصد از این فرش به پایان رسیده است که قرار است تکمیل و نصب آن در مسجد شیخ زاید در ابوظبی در عرض ۲۴ ماه به پایان برسد.

برای بافت این فرش روزانه حدود ۱۰۰۰ پلفنده ماهی زیر نظر ۵ کارشناس شرکت سهامی فرش ایران در سه کارگاه بزرگ در خراسان مشغول کارند.

چهارمین نمایشگاه فرش دستباف

کیش

چهارمین نمایشگاه تخصصی فرش دستباف ایران ۱۰ تا ۱۲ خرداد ماه سال‌چاری به همت مرکز ملی فرش ایران و سازمان منطقه آزاد کیش با حضور بیش از نود صادر کننده فرش در مرکز نمایشگاه‌های بین‌المللی کیش برگزار می‌شود. این نمایشگاه که با هدف انتلاع هنر، اقتصاد و تجارت فرش دستباف بر پا می‌شود برنامه‌های زیر را شامل می‌شود:

- ۱- عرضه فرش‌های صادراتی مرغوب ایران و ملایر زیر اندازه‌های دستباف
- ۲- حضور خریداران و وارد کنندگان عده فرش ایران از سراسر جهان جهت بازدید و عقد قراردادهای تجاری به منظور افزایش صادرات.
- ۳- استفاده از تجارت و آکادمیک کارشناسان و استادی از طریق برنامه‌های آموزشی و ایجاد کارگاه‌های آموزشی با عنوان شناخت رنگ و رنگسازی، طراحی، یافته، پازاریابی و تجارت فرش.
- ۴- برگزاری نشست علمی/کاربردی فرش جهت برگسته و برگزیده ایرانی و خارجی فرش.

۵- معرفی و قدردانی از اسناد برگسته، دست اندوکاران صاحب نام و صادرکنندگان موقق در چهارمین نمایشگاه کیش تسهیلات ویژه‌ای برای بازدید کنندگان و شرکت کنندگان در نظر گرفته شده است و برخی نشستهای تخصصی این نمایشگاه عبارتند از بورسی مبانی زیبایی شناسی فرش، هم اندیشی مسایل فرش دستباف در بازار جهانی، وضعیت کیاها و رنگها و برآندهای جغرافیایی آن در ایران و کارگاه آموزشی توسعه تجارت الکترونیک فرش دستباف.

نمایشگاه بزرگ فرش دستباف

خراسان

سوم تا هفتم خرداد ماه ۸۵ مشهد مقدس میزبان علاقه‌مندان فرش دستباف است تا قریبی برای تبادل نظر و تعامل هر چه بیشتر دست اندر کاران فرش دستباف کشور به ویژه منطقه خراسان قراهم آید. در این نمایشگاه که به همت سازمان بازرگانی استان خراسان رضوی و با همکاری شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی مشهد و تشکلهای فرش دستباف استان خراسان بر پا می‌شود، اخیرین دستاوردهای شفقته در هنر و ذوق هنرمندان گفتمان این منطقه در محل نمایشگاه بین‌المللی مشهد به نمایش در می‌آید. در این نمایشگاه که ملتمانه "قالی ایران" عده دار اجرای آن است، فرش‌هایی که در این نمایشگاه مود، کاشنر، طرح نایین، پارچ، کردی قوجان و زیر خاکی در معرض دید علاقمندان قرار می‌گیرد.

نمایشگاه بزرگ فرش و گلیم

روستا

به گزارش ایرنا، چارمین نمایشگاه بزرگ فرش دهکده بازار بین‌المللی فرش و گلیم روستا در شهر پیلاتقی درود نیشابور به مدت یک هفته برگزار می‌شود. در این بازار که به مدیریت مجتمع توسعه تجارت شرق ایران برگزار می‌شود، دستیافته‌های هنرمندان روستایی کشورمان در معرض نمایش و فروش گذاشتند. خواهد شد و در حاشیه آن سیمینویسی علمی-کاربردی در زمینه شناخت طرح و یافته فرش و گلیم برگزار می‌شود.

نمایش فرش‌های نفیس ایرانی در موزه هنر اپن

فرش‌های نفیس و کهن ایرانی در موزه هنر هیرو شیماقی زاین برای آشنایی زاین‌ها با هنر و فرهنگ اصیل ایرانی به تعبیه در آمدند. این نمایشگاه که با عنوان "نمایش فرش ایران از نیمه ارديبيشيت گشایش يافته است تالیمۀ خرد ادامه خواهد داشت.

به گزارش خبرگزاری ج. ا. ا. نمایشگاه یاد شده با همکاری شماری از موزه‌ها و نهادهای فرهنگی زاین و با حمایت سفارت جمهوری اسلامی ایران به منظور شناخت پیشتر فرهنگ غنی ایرانی و عاملی برای تعاملات و درک پیشتر میان ایران و زاین برگزار شده است و به گفته مدیر موزه هیرو شیماقی این نخستین بار است که از فرش به عنوان وسیله گسترش درک و قوه متقابل میان کشورهای آسیایی و زاین استفاده می‌شود.

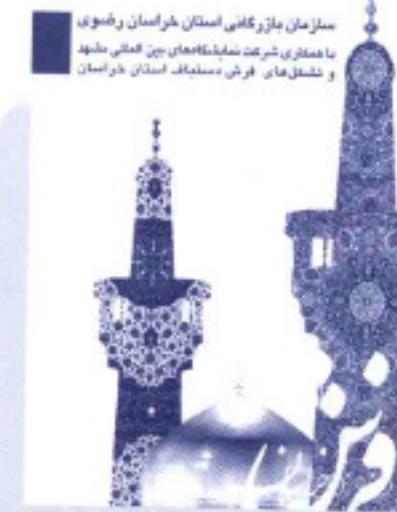
در حاشیه برپایی این نمایشگاه برخی از کارشناسان و پژوهشگران زاینی درباره فرش ایران مخدوشانی می‌کنند.

پیوند فرش و سینما

۱۵ کارگردان نام آشنای کشور، ۱۵ فیلم کوتاه با هدف معرفی فرش دستباف ایران با حمایت مرکز ملی فرش ایران می‌سازند. رضا میر کریمی (امری طرح و مدیر همافرندی این بروزه) از بیرون افخمی، رخشان یعنی اعتماد، پدرام بیضائی، کمال تبریزی، ناصر تقاوی، مسعود جهری جوانان، ابراهیم حاتمی، کیا، سیف الله داد، مجتبی راهن، نور الدین زربن، کلک، خسرو سینایی، عباس کیا رستمی، داریوش سیر جویی و محمد رضا هنرمند به عنوان کارگردانان این مجموعه نام برد و گفت: "هر یک از این ۱۵ کارگردان قرار است در ۵ دقیقه حس آزادشان را از فرش ایران در قالب آزاد به تصویر پیکشند. فیلم‌نامه این آثار مجمله ای است که توسط این هنرمندان در توصیف فرش ایرانی بیان می‌شود که با دستخط خودشان در تیتر اول فیلم می‌آید."

وی اظهار امیدواری کرد با ساخت این مجموعه فیلم‌ها، حساسیت مردم را تسبیب به فرش که مهمترین و قیمتی‌ترین محصول کشور است افزایش یابد.

منوچهر محمدی (مشاور هنری مرکز ملی فرش ایران) هم با بیان اینکه این حرکت‌ها می‌تواند آغازگر مجدد احیا و گسترش فرش ایران شود اظهار داشت: "بحث بر سر یک حرکت نو و پیوند دو هنر ملی و بزرگ کشور یعنی فرش و سینما است که تعدادی از هنرمندان مطرح سینما در این عرصه ملی مشارکت می‌کنند".

نمایشگاه بزرگ فرش دستباف

خراسان

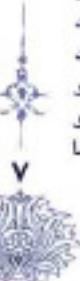
سوم تا هفتم خرداد ماه ۸۵ مشهد مقدس میزبان علاقه‌مندان فرش دستباف است تا قریبی برای تبادل نظر و تعامل هر چه بیشتر دست اندر کاران فرش دستباف کشور به ویژه منطقه خراسان قراهم آید. در این نمایشگاه که به همت سازمان بازرگانی استان خراسان رضوی و با همکاری شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی مشهد و تشکلهای فرش دستباف استان خراسان بر پا می‌شود، آخرین دستاوردهای شفقته در هنر و ذوق هنرمندان گفتمان این منطقه در محل نمایشگاه بین‌المللی مشهد به نمایش در می‌آید. در این نمایشگاه عبارتند از بورسی مبانی زیبایی شناسی فرش، هم اندیشی مسایل فرش دستباف در بازار جهانی، وضعیت کیاها و رنگها و برآندهای جغرافیایی آن در ایران و کارگاه آموزشی توسعه تجارت الکترونیک فرش دستباف.

نمایشگاه بزرگ فرش و گلیم

روستا

به گزارش ایرنا، چارمین نمایشگاه بزرگ فرش دهکده بازار بین‌المللی فرش و گلیم روستا در شهر پیلاتقی درود نیشابور به مدت یک هفته برگزار می‌شود. در این بازار که به مدیریت مجتمع توسعه تجارت شرق ایران برگزار می‌شود، دستیافته‌های هنرمندان روستایی کشورمان در معرض نمایش و فروش گذاشتند. خواهد شد و در حاشیه آن سیمینویسی علمی-کاربردی در زمینه شناخت طرح و یافته فرش و گلیم برگزار می‌شود.

چند انتصاب تازه

اعضای جدید هیات مدیره شرکت سهامی فرش ایران مشخص شدند.

دکتر مرتضی فرجی (رییس مرکز ملی فرش)، دکتر مهدی غضنفری (رییس سازمان توسعه تجارت)، دکتر رحیم صفوی (مدیر تولید شرکت سهامی فرش) و رحیم همایی اسکوپی (مدیر فرش آذربایجان) اعضای جدید این هیات هستند.

انجمن علمی فرش ایران با عرض تبریک به این عزیزان برای ایشان آرزوی توفيق می نماید. همچنین آقای محمد رضا عابد به سمت معاون مرکز ملی فرش ایران منصوب شدند. در همین راستا از سوی هیات مدیره و اعضای انجمن علمی فرش ایران پیام تبریکی به ایشان ارسال شد.

فراخوان همراهی با کلجم

فصلنامه علمی - پژوهشی کلجم از همه اندیشمندان و پژوهشگران دعوت می کند تا با ارایه مقالات علمی خود به غذای علمی دومین شماره این نشریه که به زودی منتشر می شود، پاری رسانند.

طرح و نقش، رنگ بندی، رنگرزی، پافت، مرمت مواد اولیه، اقتصاد و بازارگانی، مدیریت، تاریخ و فرهنگ، جامعه شناسی و مردم شناسی فرش و... از جمله موضوعات قابل طرح و بررسی در این فصلنامه تخصصی فرش خواهد بود.

درگذشت استاد اعلاباف

استاد حاج عبدالعلی اعلاباف، هنرمندی فروتن، تاجری متواضع و کاسپی این در عرصه فرش ایران بود که سالیان دراز نشان اعلاباف را بر گوشش ای از نقش و نگاره های فرش تبریز از خود به پادکار گذاشت. و انصاف پایداد که این نشان با تلاش و دقت او هرگز وجه تسمیه خود را از دست نداد.

در گذشت این وارسته پاک اندیش بر علاقه مندان فرش کشور تسلیت باد.

تمایشگاه فرش تبریز

ششمین تمایشگاه سراسری فرش دستیاف ایران در تبریز از ۱۱ تا ۱۶ تیرماه ۸۵ در محل تمایشگاه بین المللی تبریز برگزار می شود.

دومین همایش دانشجویان و دانش آموختگان فرش

دومین همایش سراسری دانشجویان و دانش آموختگان فرش کشور، از ۲۲ تا ۲۵ در دانشگاه هنر اسلامی تبریز برگزار می شود. این همایش به همت انجمن علمی فرش ایران و دانشگاه هنر اسلامی تبریز و یا همکاری گروههای فرش دانشگاهی و موسسات آموزش عالی و دیگر نهادهای مرتبط با مقوله فرش دستیاف، فرصتی خواهد برد برای نگرش علمی و دانشگاهی به مشکلات فرش کشور. دبیرخانه این همایش (امستاد) در دفتر انجمن علمی فرش ایران در تهران (ضمون اعلام آمادگی برای پاسخگویی در این زمینه به علاقه مندان، از دانشجویان، اساتید و صاحب‌نظران فرش کشور دعوت می شود) آثار طراحی، پافت، مرمت، رنگرزی، پژوهشی دانشجویی، پایان نامه ها و مقالات خود را به این دبیرخانه ارسال نمایند.

ثبت طرح و نقش فرش ایران

به گزارش ایاتا رییس مرکز ملی فرش ایران از ثبت بین المللی طرح و نقشه فرش ایران خبر داد. این امر به منظور جلوگیری از تحریف و سوء استفاده از نقش فرش و حمایت از هنرمندان صورت می پذیرد و در این راستا طرحها و نشانهای جغرافیایی فرشیانی مناطق کشور دارای شماره ثبت بین المللی خواهد شد. گفتند است، چندین سال است که به علت عدم ثبت طرح ها و نقش فرش ایران، کشورهایی نظیر پاکستان و هندوستان، به تولید و ارایه فرش هایی کم کیفیت و ارزان با تقلید ضعیف از نقش ایرانی در بازارهای جهانی پرداخته اند و لطفات فراوانی را به بازار داخلی و خارجی وارد ساخته اند.

برگزاری تمایشگاه فرش در لندن

به گزارش میراث خبر تمایشگاه فرش و هنرهای قبیله ای همیشه خرداد ماه ۸۵ در لندن بر پا می شود.

بنابر اطلاعات منتشر شده از سوی برگزار کنندگان این تمایشگاه، از آن جا که فرش یافی هنر پسیار با سابقه و کهنی در دنیای اسلامی است، حدود دو سوم از شرکت کنندگان در این تمایشگاه به اراده افزایش گوناگوش از دست یافته های مختلف، اعم از فرش، پوشاک، پوشاک های مخصوص دعا و نیایش (سجاده) و قالی های بدنش و نکار قبائل، قادر نشینان و روستاییان پرداخته اند. این آثار عمده ای داشتند دست یافته هایی است که به طور طبیعی و صرفا برای استفاده در مصارف خانگی و بعدهای رای فرش در بازار های اولیه فرش در کشورهای اروپایی تهیه شده و به همین وجه چنین تمایشی نداشته اند.

بر این اساس، بازدید کنندگان از این تمایشگاه شاهد آثاری از فرش و کليم، ابریشم، مخلل و دیوارکوب های گلدوزی شده و ابریشمین، همچنین انواع لباس های محلی، آثار و نگاره های سفالین و نیز مصنوعات گلته و قدیمی از کشور چین و دیگر کشورهای شرقی خواهند بود. تمایشگاه هنر و دست یافته های قبائلی هالی که در تالار ملی المپیاد لندن برگزار می شود، نامش را از مجله هایی انتخاب کرده که به دلیل مقاله ها و تلاش های پسیارش در زمینه میراث دست یافته های جهان، شهرت و اعتبار قابل توجهی دارد.

